

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ*

DETERMINING INTERNET ADDICTION LEVEL OF FACULTY OF EDUCATION
STUDENTS

İbrahim KIR¹
Şeyda SULAK²

Öz

Bu araştırmanın amacı, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini belirleyerek farklı değişkenler açısından incelemektir. Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma evrenini, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 441 öğrenci, örneklemini ise 337 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin internet bağımlılık düzeyini belirleyecek olan Young (1998) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Bayraktar (2001) tarafından yapılan "İnternet Bağımlılık Ölçeği" ve katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi SPSS 15.0 programı ile yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin internet bağımlılık toplam puanları cinsiyet, günlük internet kullanım süresi, sosyal ağ kullanım durumu ve şahsi bilgisayara sahip olma durumuna göre anlamlı derece farklılaşmaktadır. Akademik başarı ve konakladıkları yerde veya cep telefonlarında internet bağlantısına sahip olma durumuna göre ise internet bağımlılığı toplam puanlarında anlamlı düzeyde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Bağımlılık, İnternet Bağımlılığı.

Abstract

The objective of the study is to examine the internet addiction level of the 2013-2014 educational year students studying at Faculty of Education at KahramanmaraşSütçü İmam University with regard to different variables. The study has been conducted using descriptive survey method. The scope of the study consists of the 441 students studying at Faculty of Education at KahramanmaraşSütçü İmam University during the 2013- 2014 educational year and the sample consists of 337 students. In the study, "Internet Addiction Scale" developed by Young (1998) and adapted to Turkish by Bayraktar (2001) for determining students' internet addiction level and "Personal Information Form" developed by researcher for determining the participants' personnel characteristics is used as data collection method. Statistical analyses of data have been done thorough the SPSS 15.0 program. According to the results of the research, students' total scores differed significantly with regard to their gender, duration of daily internet usage, social network usage and having personal computer. It has also been determined that there is no significant difference in their internet addiction in total score with regard to their academic achievement and having internet connection at their residential place or in their mobile phone.

Key Words: Internet, Addiction, Internet Addiction.

*Bu çalışma Şeyda SULAK'ın Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Hazırladığı *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi* isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹.Doç Dr. KSU Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi- (0344) 280 13 19.Kahramanmaraş, ibrahimkr@hotmail.com

². Bilişim Teknolojileri Öğretmeni, MEB, 8 Ağustos Ortaokulu, (544)8811538-Bitlis, seyda_sulak13@hotmail.com

1. GİRİŞ

Bilişim teknolojilerinin gün geçtikçe önem kazandığı günümüzde internet kullanımı da paralel oranda yaygınlaşmaktadır. İnternetin ilk olarak kullanım amacı bilgi arayışını, kişiler arası iletişimi ve ticari işlemleri kolaylaştırmak olsa da internet, artık kimi kullanıcılar için hayatlarının merkezinde ve karşısında direnmenin zorlaşmış olduğu bir ortam haline almıştır (Yılmaz, 2010:1).Türkiye İstatistik Kurumunun (TUİK) yaptığı araştırmalar neticesinde 16-74 yaş grubundaki bireylerde bilgisayar ve İnternet kullanım oranları 2012 yılında sırasıyla %48,7 ve %47,4 iken 2013 yılında sırasıyla %49,9 ve %48,9 olarak artmıştır. Bu oranların cinsiyet dağılımı ise 16-74 yaş grubundaki erkeklerde %60,2 ve %59,3 iken, kadınlarda %39,8 ve %38,7 olarak tespit edilmiş ve tüm yaş gruplarında erkeklerin bilgisayar ve internet kullanım oranlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre Türkiye genelinde hanelerin 2012 yılında evden internete erişim imkânı %47,2 iken 2013 yılı Nisan ayında %49,1 oranına yükselmiştir (TUİK, 25.01.2014, www.tuik.gov.tr).

İnternet kullanımının bu denli yaygınlaşmasında birçok faktörün etkisi vardır. Bunlardan bazıları günlük yaşamda kolay kolay kurulamayan sosyal bağlantıların internet üzerinden kurulabilmesi, yabancılarla kurulan ilişkilerin daha risksiz olması, insanların özgürce duygu ve düşüncelerini ifade edebiliyor olmaları, kendilerini göstermek istedikleri şekilde abartarak göstermeleri gibi (Yılmaz, 2010:4). Özellikle gençlerin bilgisayar karşısında daha fazla zaman harcamalarına neden olarak teknolojik gelişmeleri yakından takip etmeleri sonucunda sahip olduğu bilgi ve beceriler olarak gösterilmektedir (Çakır vd., 2011:98). Bunların yanı sıra internete hızlı ve ucuz erişim de bu oranlarda artışa neden olmuştur (Zorbaz, 2013:1).

Bu yaygınlaşma birçok dezavantajı beraberinde getirmektedir. Bunlardan en önemlisi yoğun internet kullanımından kaynaklanan sağlık problemleridir. Aslan (2011)'ın yapmış olduğu araştırma sonucunda internet ve bilgisayar kullanım süresi ile uyusukluk, uykusuzluk ve el bileğinde ağrı gibi sağlık sorunları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların %10.0'unun gözlerinde sulanma şikayeti ve %1,7'sinin ellerinde uyusukluk hissettikleri saptanmıştır. Bunun yanı sıra İnandı ve Akyol (2001), bilgisayar kullanımının yol açtığı sağlık problemlerinin risk etmenlerini fiziksel, çevresel ve ruhsal olarak üç boyutta ele almışlardır. Fiziksel boyutunda kas gücünün aşırı kullanılması, uygun olmayan duruş biçimi, uzun süre bilgisayar karşısında ara vermeden çalışmak yer alırken, çevresel etmenler arasında gürültü, oda ısısı, nemi, aydınlatması ve ortamda bulunan araçların özellikleri bulunmaktadır. Ruhsal risk etmenleri arasında ise aşırı iş yükü duygusu, stres, olumsuz iş ortamı ilişkilerinin sayılabileceği vurgulanmıştır (İnandı ve Akyol, 02.01.2014, <http://www.ttb.org.tr>).

Bu dezavantajların yanı sıra internet ya da televizyon bağımlılığı, sosyal izolasyon ve özellikle şiddet ve pornografik yayınlara ulaşılma gibi kişilik gelişimini olumsuz yönde etkileyen faktörlerin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir (Doruk, 2007:26). Özellikle internette yer alan erotizm-

pornografi siteleri, her türlü sapkınlığa, sömürü ve istismara açık; cinsel şiddet, taciz, ensest ilişkiler, çocuk pornosu, teşhircilik ve sapıklık gibi birçok olumsuz unsuru beraberinde getirerek kullanıcıların cinsellik güdüsünü gidermek amacıyla da kullanıldığı vurgulanmaktadır (Yıldız ve Bölükbaş 2005:44). Bu da erken yaşlarda pornografik görüntülere maruz kalan çocuklarda duygusal ve cinsel gelişimi olumsuz yönde etkileyebileceği görüşünü doğurmuştur (N. Yalçın, 2006:586).

Genel olarak insanların internete yönelik memnun tavırları beraberinde cehaleti getirerek ebeveynlerin internet bağımlılığının risklerinden haberdar olmamalarına yol açmaktadır (Christakis,2010:2). Türkiye’de de teknolojiye duyulan hayranlık, ailelerde ve çocuklarda bilgisayar ve internet kullanımı konusunda rahat davranmalarına yol açmıştır (Döner, 2011:5). Bunun yanı sıra bilgisayar ve internet kullanımının gün geçtikçe yaygınlaşması da bu bağımlılığa bir adım daha yaklaşılmasına sebebiyet vermektedir. Özellikle bilgisayar ve internet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubunun 16-24 yaş aralığında olduğunu belirten TÜİK araştırmalarından da anlaşılacağı üzere bu yaş grubunun bu bağımlılık hakkında bilgilendirilmesi gerektiği kaçınılmaz olmuştur. Bu sebeple bu yaş grubundaki bireylerin internet bağımlılığı yönelimine sahip olup olmadıkları araştırılarak gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Öğretmen adaylarının bu yaş grubunda olması nedeniyle olası bir internet bağımlılığının tespiti ve önlemi açısından bu çalışma önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini belirleyerek farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri puanları;

1. Cinsiyete göre,
2. Akademik başarılarına göre,
3. Sosyal ağları kullanım durumuna göre,
4. Şahsi bilgisayara sahip olma durumuna göre,
5. Konakladığı yerde veya cep telefonunda internet bağlantısının bulunması durumuna göre,
6. Günlük internet kullanım süresine göre farklılaşmakta mıdır?

Alanyazın Bilgisi

İnternet kelimesi, Inter(national) ve Net(work) yani uluslararası ve ağ kelimelerinin birleşmesiyle “uluslararası ağ” olarak adlandırılmasıyla birlikte TDK (Türk Dil Kurumu) tarafından “genel ağ” olarak adlandırılmaktadır (TDK, 04.04.2014, www.tdk.gov.tr).

İnternet, dünya üzerindeki birçok küçük bilgisayar ağının birbirine bağlanmasıyla oluşmuş çok büyük bir bilgisayar ağı olarak tanımlanmaktadır. Bu ağlar ise birbirleriyle bilgi ve kaynak paylaşımı

için birleştirilen bilgisayarın fiziksel parçaları olarak tanımlanmaktadır (Wingate, 2000:4). İnternet, insanların üretilen bilgiyi saklama, paylaşma, hızlı ve kolayca ulaşma istekleri doğrultusunda ortaya çıkan bilgi teknolojisi sistemi olarak da tanımlanmaktadır (Aydemir, 2005:149).

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak internet, dünya üzerindeki bilgisayarların, milyonlarca ağı ortak bir protokol çerçevesinde birbirine bağlanmasını, bilgilerin ve kaynakların paylaşılmasını sağlayan “ağlar arası ağ” olarak tanımlanabilir (Doruk, 2007:6).

Bağımlılık Nedir?

Bağımlılık kavramı ilk olarak 1964 yılında WHO (World Health Organization/Dünya Sağlık Örgütü) tarafından madde bağımlılığı ve alışkanlıklara dayalı bağımlılık olarak “dependence/bağımlılık” isminde birleştirilerek, fiziksel ve psikolojik bağımlılık alt başlıklarında tanımlanmıştır. WHO’nun ICD (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems/ Uluslararası Hastalık Sınıflandırma Kitapçığı) 10. Revizyonunda bağımlılık, bağımlı bir kişinin bağımlısı olduğu madde veya davranışın diğer davranışları karşısında çok büyük üstünlük kazanması sonucu psikolojik, davranışsal ve zihinsel vaka sınıfına dâhil olunması şeklinde tanımlanmıştır (WHO, 20.04.2014, <http://www.who.int/en/>).

Bağımlılık, anlam olarak geniş bir yelpazeye sahiptir. Öncelikle bağımlılığın sözcük anlamı; bireyin kendi seçimi doğrultusunda bir nesne ile aralarında süreklilik ve aynılık özelliği taşıyan çok yönlü ilişki olarak tanımlanmaktadır. Genel anlamda bağımlılık ise başka bir irade yönetiminin altına girme durumu ya da bir nesne, kişi veya varlığa karşı duyulan engellenemez bir istek olarak tanımlanmaktadır (DDK, 2014:806). Young ve arkadaşları (2011:6), ise bağımlılığı, bireyin fiziksel, sosyal, ruhsal, zihinsel ve finansal sağlığı üzerinde yıkıcı sonuçları olduğu halde belirli bir aktivite ya da madde kullanımına ilişkin “alışkanlığa bağlı dürtü” olarak tanımlamıştır.

Bağımlılık Çeşitleri

Madde Bağımlılığı

DSM IV (2000:176), bireyin madde kullanımı sonucunda ortaya çıkacak olan zihinsel, davranışsal ve psikolojik semptomları bilmesine rağmen o maddeyi kullanmaya devam etmesini madde bağımlılığının en temel özelliği olarak göstermektedir. Ayrıca tolerans (kullanılan maddeyi artan dozlarda kullanma eğilimi), yoksunluk ve kompulsif madde alımı davranışıyla sonuçlanan ve tekrarlanan madde kullanım şekli de madde bağımlılığının özelliklerindedir.

Davranışsal Bağımlılık

Davranışsal bağımlılık, bir maddeye bağımlılık olmaksızın madde arayışı içeren davranışların patolojik kullanım özelliklerinde görülen bulgularla ilişkili olduğu bağımlılık durumu olarak tanımlanmaktadır (Sevindik, 2011:10). Maddeye dayalı olmayan bu tür davranışsal bağımlılıkların (örneğin; televizyon ve eğlence makinesi bağımlılığı) tam anlamıyla bağımlılık olup olmadığını

belirleyebilmek amacıyla madde bağımlılığı kriterleriyle değerlendirilip klinik olarak tanımlanması sağlanmaktadır (Işık, 2007:44).

Griffiths (2000:211-212), davranışsal bağımlılığı altı aşamada incelemiştir. Bu aşamalar, “dikkat çekme”, “duygudurum değişikliği”, “tolerans”, “yoksunluk belirtisi”, “çatışma” ve “nüksetme”. Dikkat çekme aşamasında, kişinin yapmış olduğu bu davranış; duygularında, düşüncelerinde ve davranışlarında hayatındaki en önemli davranış olmaya başlar. Duygudurum değişikliğinde, belirli bir aktiviteyle meşgul olmak ve bununla başa çıkabilmek söz konusudur. Tolerans, bu belirli aktivitenin ilk zamanlarda verdiği hazzı devam ettirmek için bu aktiviteyi arttırma zorunluluğunun olduğu aşamadır. Yoksunluk belirtisi, bu belirli aktivitenin aniden azaltılması veya durdurulması halinde hoş olmayan duygu belirtilerinin (örneğin; huysuzluk, sinirlilik) yaşanmasını ve fiziksel olarak da etkilenmeyi ifade eder. Çatışma, bireyin bağımlılık ile kişinin kendi çatışmalarının arasında kaldığı aşamadır. İç ruhsal veya kişiler arası çatışmaları ve bağımlılık süreci bu belirli aktiviteden kaynaklanır. Nüksetme, bu belirli aktiviteden kaçınma veya bu aktiviteyi kontrol altına alma sürecinin ardından yıllar geçse bile bu davranışın geriye dönebilme eğilimi olarak adlandırılmaktadır.

Dürtü bozukluklarının tümünü ya da dürtü ile nitelendirilmiş hastalıkları davranışsal bağımlılık olarak ele alınmasının yanlış olduğu düşünülmektedir. Buna sebep olarak birçok dürtü bozukluğunun (örneğin; patolojik kumar, kleptomani) madde bağımlılığıyla temel özellikleri paylaşmasına rağmen “aralıklı taşkınlık rahatsızlığı” olarak bilinen zaman zaman ciddi problemlere yol açan aşırı agresiflik dürtü bozukluğunun madde bağımlılığıyla benzer özellik taşımadığı görülmektedir (Grant vd.,17.03.2014, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov>).

İnternet Bağımlılığı Nedir?

Genel olarak bağımlılık denildiğinde ilk akla gelen kavramlar her ne kadar alkol, kumar ve madde olsa da 21. yüzyılda bağımlılık türlerinde özellikle teknolojik aletlere bağımlılıkta artış meydana gelmektedir (Doruk, 2007:22). Bu teknolojik aletlerden biri olan günümüzde artık iyice yaygınlaşan ve bu yaygınlaşmayla bilinçsiz kullanımı tehlikeli sonuçlara varan “internet bağımlılığı” kavramı, üzerinde durulması gereken bir alan haline gelmiştir.

İnternet bağımlılığı kavramı ilk olarak 1995 yılında psikiyatrist IvanGoldberg’in DSM IV’ün karmaşıklığını ve katılığını göstermek amacıyla burada yer alan bazı bağımlılık kriterlerini “İnternet Bağımlılığı Bozukluğu” olarak uyarlayıp meslektaşlarına bunu elektronik posta olarak yollamasıyla ortaya çıkmıştır. Goldberg bunu ilk olarak şaka amaçlı yapmış olsa da meslektaşlarından gelen geri dönütlerin bu bağımlılığa uygun belirtiler gösterdiklerini ve meslektaşlarının kendisinden bu konuda yardım beklediklerini öğrenmesiyle İnternet Bağımlılık Destek Grubu’nu kurarak bu konuda çalışmalarına başlamıştır (Ekici, 2002:228).

İnternet bağımlılığı kavramı zamanla farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde isimlendirilmiştir. “Internet Addiction (İnternet Bağımlılığı) ” terimini, Young (1996), Young ve Rodgers (1998), Pratarelli vd. (1999), Chou ve Hsiao (2000), Bölükbaş (2003), Cengizhan (2005), Işık (2007), Kurtaran (2008), Seo vd. (2009), Günüş (2009), Üçkardeş (2010), Esen (2010), Çakır vd. (2011), Kaya (2011), Alaçam (2012), Çetinkaya (2013), Bozkur (2013) ve Jiang (2014) gibi bazı araştırmacılar kullanırken, “Problematic Internet Use (Problemlı İnternet Kullanımı)” terimini Shapira vd. (2003), Yellowlees ve Marks (2007), Caplan vd. (2009), Tutgun (2009), Sevindik (2011) ve Zorbaz (2013) gibi araştırmacılar kullanmışlardır. “Pathological Internet Use (Patolojik İnternet Kullanımı)” terimini Bayraktar (2002), Gönül (2002), “Compulsive Internet Use (Kompulsif İnternet Kullanımı)” terimini Greenfield (1999) gibi araştırmacılar kullanmışlardır.

“Internet Addiction” kavramını ilk zamanlar Goldberg ve Young kullanmışsalar da daha sonraki çalışmalarında “Pathological Internet Use” kullanımını tercih etmişlerdir. Bunun nedeni ise “Pathological Internet Use” kavramının “Internet Addiction” kavramından daha klinik bir kavram olmasıdır. Bunun yanı sıra “Problematic Internet Use” kavramı da “Pathological Internet Use” kavramı gibi diğer araştırmacılar tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Günüş, 2009:18). Bu çalışmada ilk kez 1995 yılında Goldberg tarafından adı anılan ve Young (1996) tarafından yapılan ilk çalışmada da “İnternet Bağımlılığı” olarak adlandırılan kavram kullanılmıştır.

Yıldız ve Bölükbaş (2005:46), internet bağımlılığını, aşırı internet kullanma isteğinin önüne geçilememesi, bunun haricinde geçirilen vaktin önemsiz olarak görülmesi, internetten ayrı kalındığı vakit ise aşırı sınırlı olma ve saldırganlık davranışlarının görülmesi olarak tanımlamaktadırlar. Buna sebep olarak, gerçek dünyadan uzaklaşan, toplumdan soyutlanan bireylerin sanal dünyada gerçek olmayan faaliyetler ve ilişkiler içine girerek, alkol, sigara ve uyuşturucu bağımlılığı gibi bilgisayar ve internet bağımlısı olduklarını savunmaktadırlar.

Zorbaz (2013:18), genel olarak problemlı internet kullanımını bireyin kontrol altına alamayacağı derecede interneti yoğun olarak kullanması, bunun sonucu olarak da sorumluluklarını yerine getirememesi ve sosyal ilişkilerinde problem yaşaması olarak tanımlamaktadır. Işık (2007:43-44) benzer tanımı internet bağımlılığı için yapmıştır. Gönül (2002:105) ve C. Yalçın (2003:85), klinik durumlar için daha uygun bir terim olarak “Patolojik İnternet Kullanımı”nı tercih etmiştir. Bayraktar (2001:52), patolojik internet kullanımını, internetin kompulsif şekilde aşırı kullanımı ve yokluğunda oluşan rahatsızlıklar olarak tanımlamıştır.

Bu tanımların yanı sıra sağlıklı internet kullanımının da tanımı yapılmıştır. Sağlıklı internet kullanımı, internetin bilişsel veya davranışsal bozukluklara yol açmadan, gerçek ve sanal hayatı birbirinden ayırt ederek uygun zaman aralıklarında kullanılmasıdır (Davis, 2001’den aktaran Günüş, 2009:19).

Günüç (2009:25), aşırı internet kullanımının problem teşkil etmesindeki başlangıç noktasını, bireyin internet kullanımının ev, okul ve iş hayatında aksaklıklara, olumsuz sonuçlara yol açması olarak görmektedir. İnternetin insanlarda teknolojiyi kullanabilme becerisi, zaman yönetiminde tecrübe, bilgiye ulaşma yollarını kavrama gibi yararlarının yanı sıra çocuklarda dil gelişimi, bilişsel, sosyal ve akademik gelişime de katkı sağladığı düşünülse de (Doruk, 2007:13), uyku problemleri, sabahları aşırı yorgunluk, uykusuzluktan kaynaklı okula veya işe geç kalma, verimliliğin azalması, obezite, bel ve sırt ağrıları, gözle ilgili problemler, ailevi, mesleki, sosyal ve ekonomik problemler gibi birçok olumsuz sonuçlara yol açtığı görülmüştür (Üçkardeş, 2010:24). Bu olumsuz sonuçların temel nedeni bilgisayar ve internet kullanımı değil, bu ortamlardaki iletişim araçlarının bilinçsiz ve yanlış kullanımıdır (Doruk, 2007:15).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma tarama modelinde yapılan betimsel bir çalışmadır.

Bu araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin içinde buldukları doğal koşullarda internet bağımlılık düzeyini belirlemek amacıyla tarama modelinde betimsel bir çalışma uygun görülmüştür.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde kaydı bulunan 441 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğrenci sayısının az olması nedeniyle örneklem olarak evrenin tamamı alınmıştır. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği'nden 33, İlköğretim Matematik Öğretmenliği'nden 34, Fen Bilgisi Öğretmenliği'nden 116 ve Sınıf Öğretmenliği'nden 154 kişi olmak üzere toplamda 337 öğrencinin katılımıyla araştırma gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu” ve “İnternet Bağımlılık Ölçeği” kullanılmıştır.

Veri toplama araçlarının üniversitede uygulanabilmesi için Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Ölçme araçlarının öğrenciler tarafından doğru bir şekilde cevaplamaları için gerekli açıklamalar yapılmıştır.

2.3.1. İnternet Bağımlılık Ölçeği

Bu ölçek DSM-IV'ün “Psikoaktif Madde Bağımlılığı” ölçütlerinin Young (1998) tarafından internete uyarlanmasıyla oluşturulmuştur. İlk olarak “Tanı Anketi” olarak geliştirilen bu ölçek daha sonra 20 soruluk “İnternet Bağımlılık Ölçeği”ne dönüştürülmüştür. 6'lı likert tipinde oluşturulan bu ölçekteki her bir soru için katılımcılara 0 (Hiçbir Zaman), 1 (Nadiren), 2 (Arada Sırada), 3

(Çoğunlukla), 4 (Çok sık), 5 (Devamlı) derecelerinde puan verilir. Anket sonucunda elde edilen puanların toplanmasıyla 50 puan ve altında alan kullanıcılar “Semptom Göstermeyenler”, 50-79 puan aralığındaki kullanıcılar “Sınırlı Semptom Gösterenler”, 80 ve üstü puan alanlar ise “Patolojik İnternet Kullanıcısı” olarak sınıflandırılır (Bayraktar, 2001:54).

Bayraktar (2001)’in araştırması sürecince anketin İngilizceden Türkçeye uyarlanması Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Anabilim Dalı’nda bulunan beş öğretim görevlisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Öğretim görevlileri anket bütünlüğünü göz önüne alarak, 12-17 yaş aralığındaki bireylerin anlayabilecekleri şekilde uyarlamayı gerçekleştirmişlerdir. Uyarlanan ölçeğin güvenirlik çalışmalarında, standardize edilmiş Alpha değeri açısından güvenirliği .91 iken Spearman-Brown değeri açısından güvenirliği ise .87 olarak bulunmuştur. Regresyon Analizi sonucunda ise ölçekten alınan puanlar doğrultusunda modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($f(11,29)=26.165$ $p<.01$) görülmüştür. Bulunan bu değer sonucunda ölçeğin güvenilir olduğu düşünülmektedir (Bayraktar, 2001:54-55). Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alpha değeri .937 olarak tespit edilmiştir.

2.3.2. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik özellikleri hakkında bilgi edinebilmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu 6 sorudan (cinsiyet, akademik başarı, sosyal ağ kullanım durumu, şahsi bilgisayara sahip olma durumu, konakladıkları yerde veya cep telefonlarında internet bağlantısına sahip olma durumu ve günlük internet kullanım süresi) oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumu

Verilerin analizinde araştırmanın amacına uygun olarak aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin kişisel özelliklerini betimleyen frekans ve yüzde dağılımları ile ölçeklerden elde edilen puanlardan aritmetik ortalama ve standart sapmaları bulunmuştur. Buna göre; öğrencilerin 246 (%73,0)’sı kadın, 91 (%27,0)’i ise erkektir. Öğrencilerin akademik başarı ortalamalarına göre dağılımlarında, 30 (%8,9)’unun 2.00 altında, 121 (%35,9)’inin 2.00 ile 2.50 arasında, 129 (%38,3)’unun 2.51 ile 3.00 arasında ve 57 (%16,9)’sının ise 3.01 ile 4.00 arasında oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerine göre dağılımlarında, 86 (%25,5)’sının yarım saat ve altında, 138 (%40,9)’ünün yarım saat ile 2 saat arasında, 75 (%22,2)’inin 2 saat ile 4 saat arasında ve 38 (%16,9)’ünün ise 4 saat ve üstü günlük internet kullandıkları tespit edilmiştir. öğrencilerin dağılımları görülmektedir. Öğrencilerin sosyal ağ kullanım durumu dağılımlarında, 266 (%78,9)’sının Facebook, Twitter gibi sosyal ağlar kullanmakta olduğu, 71 (%21,1)’inin ise sosyal ağ kullanmadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin şahsi bilgisayara sahip olma durumları göre; öğrencilerin 212 (%62,9)’sının şahsi bilgisayarları sahip oldukları, 125 (%37,1)’inin ise şahsi bilgisayara sahip olmadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin internet bağlantısı bulunup bulunmama dağılımları görülmektedir. Öğrencilerin 276 (%81,9)’sının konakladığı yerde veya cep

telefonunda internet bağlantısının bulunduğu, 61 (%18,1)'inin ise internet bağlantısının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin internet bağımlılık durumu belirlenip yapılan sınıflandırmanın frekans ve yüzde dağılımları bulunmuştur. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanlarının cinsiyet, sosyal ağ kullanım durumu, şahsi bilgisayara sahip olma ve konakladıkları yerde veya cep telefonlarında internet bağlantısına sahip olma değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 'Bağımsız Gruplar t-testi' uygulanmıştır. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanlarının öğrenim gördükleri program türü, akademik başarı, günlük internet kullanım süresi değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 'Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda anlamlı bulunan farklılıklarda farklılığın kaynağını bulmak için homojen varyanslarda Scheffé, homojen olmayan durumlarda ise Dunnett's T3 istatistik teknikleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde toplanan verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölümde internet bağımlılığına ilişkin betimsel istatistikler incelenmiş olup ölçekte yer alan internet bağımlılığı toplam puanı katılımcıların verdikleri yanıtların dağılımı frekans analizi ile belirlenmiştir.

3.1. İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular

Tablo 3.1. Öğrencilerin Genel Olarak İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına Ait \bar{X} ve SS Değerlerine İlişkin Sonuçları

Ölçek	n	\bar{X}	Ss	Min	Max
İnternet Bağımlılığı	337	26,67	18,36	,00	84,00

Tablo 3.1.'de öğrencilerin geneline ait internet bağımlılığı toplam puan ortalamaları yer almaktadır. Bu tabloda öğrencilerin internet bağımlılığı ölçeği toplam puanından $\bar{X}=26,67$ puan ortalamasına sahip oldukları gözlemlenmiştir. Analiz sonucuna göre öğrencilerin çoğunluğu semptom göstermeyen kullanıcılar olarak tanımlanabilir.

Tablo 3.2. Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı Durumuna İlişkin Bulgular

Aylık Geliri	f	(%)
Semptom Göstermeyenler	299	88,7
Sınırlı Semptom Gösterenler	34	10,1
Patolojik İnternet Kullanıcısı	4	1,2
Toplam	337	100,0

Tablo 3.2.'de öğrencilerin madde toplam puanlarına göre, bağımlılık durumu üç gruba ayrılmış olup birinci grup "Semptom Göstermeyenler", ikinci grup "Sınırlı Semptom Gösterenler", üçüncü grup ise "Patolojik İnternet Kullanıcısı" olarak tanımlanmıştır. Araştırmada 337 öğrenciden 299 (88,7)'u semptom göstermeyenler, 34 (10,1)'ü sınırlı semptom gösterenler (olası bağımlı veya risk altında olanlar) ve 4 (1,2)'ü patolojik internet kullanıcısı olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar dikkate alındığında; semptom göstermeyen internet kullanıcısı oranının yüksek, patolojik internet kullanıcısı ve sınırlı semptom gösteren öğrencilerin oranının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	s.s	s.d	t	p
Kadın	246	24,62	16,84	335	-3,42	,001
Erkek	91	32,20	21,07			

*p<0,05

Tablo 3.3.'de öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ($t_{335} = -3,42, p = 0,001$) olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları ($\bar{X} = 32,20$), kız öğrencilerden ($\bar{X} = 24,62$) istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksektir.

Bu sonuca göre; her ne kadar erkek öğrenci katılımcı sayısı kız öğrencilerden az olsa da, erkek öğrencilerin internet bağımlılığı kız öğrencilere göre daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bundan dolayı da erkeklerin internet bağımlılığı kızlardan daha yüksek olduğu ileri sürülebilir.

Tablo 3.4. Öğrencilerin Akademik Başarı Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Akademik Başarı	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d	Kareler Ortalaması	F	p
2.00 altında	30	25,16	18,34	Grup Arası	735,884	3	245,295	,725	,537
2.00 - 2.50	121	26,42	19,04	Grup İçi	112592,556	333	338,116		
2.51 - 3.00	129	28,29	18,44	Toplam	113328,439	336			
3.01 - 4.00	57	24,29	16,76						
Toplam	337	26,67	18,36						

*p>0,05

Tablo 3.4.'de öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanına ait akademik başarı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile çözümlenmiştir. Çözümleme sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır.

Tablo 3.5. Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Süresi Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Günlük İnternet Kullanım	n	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d	Kareler Ortalaması	F	p
Yarım saat ve altı	86	16,88	15,78	Grup Arası	28183,599	3	9394,533	36,74	,000
Yarım saat-2 saat	138	24,22	14,78	Grup İçi	85144,840	333	255,690		
2 saat-4 saat	75	31,68	16,07	Toplam	113328,439	336			
4 saat ve üstü	38	47,92	20,08						
Toplam	337	26,67	18,36						

*p<0,05

Tablo 3.5.'de öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanına ait günlük internet kullanım değişkenine göre farklılaşmış farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanlarında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Tablo 3.5.'de görüldüğü gibi öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanlarının günlük internet kullanım değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda internet bağımlılığı toplam puanlarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Daha sonra anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla post-hoc tekniklerini kullanabilmek için Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojenliği incelenmiş, inceleme sonucunda internet bağımlılığı toplam puan varyanslarının homojen olduğu görülmüştür. Varyansların homojenliği incelendikten sonra, homojen varyanslarda uygun post-hoc tekniklerinden Scheffé çoklu karşılaştırma testi yapılarak analiz sonuçları Tablo 3.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.6. Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarının Günlük İnternet Kullanım Değişkenine Göre Farklılığın Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Üzere Yapılan Post-HocScheffé Testi Sonuçları

İnternet Kullanım (i)	Kalınan Yer (j)	$\bar{X}_i - \bar{X}_j$	Sh \bar{x}	p
	Yarım saat - 2 saat	-7,38743*	2,19681	,011
Yarım saat ve altı	2 saat - 4 saat	-14,84279*	2,52633	,000
	4 saat ve üstü	-31,08384*	3,11478	,000
	Yarım saat ve altı	7,38743*	2,19681	,011
Yarım saat - 2 saat	2 saat - 4 saat	-7,45536*	2,29391	,015
	4 saat ve üstü	-23,69641*	2,92942	,000
	Yarım saat ve altı	14,84279*	2,52633	,000
2 saat - 4 saat	Yarım saat - 2 saat	7,45536*	2,29391	,015
	4 saat ve üstü	-16,24105*	3,18401	,000
	Yarım saat ve altı	31,08384*	3,11478	,000
4 saat ve üstü	Yarım saat - 2 saat	23,69641*	2,92942	,000
	2 saat - 4 saat	16,24105*	3,18401	,000

(Levene F=2,232; p>.05)

Tablo 3.6.'da görüldüğü gibi öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanlarının günlük internet kullanım süresi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası kullanılan post-hocScheffé çoklu karşılaştırma testi sonucunda, 4 saat ve üstü günlük internet kullanan öğrenciler ile yarım saat ve altı günlük internet kullanan, yarım saat ile 2 arası günlük internet kullanan ve 2 saat ile 4 saat arası günlük internet kullanan öğrenciler arasında, 4 saat ve üstü günlük internet kullanan öğrenciler lehine ($p<.05$) düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Günlük internet kullanım durumuna göre, internet bağımlılığı düzeyinin 4 saat ve üstü günlük internet kullanan öğrencilerde en yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.7. Öğrencilerin Sosyal Ağlar Kullanma Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları

Sosyal Ağ Kullanma	n	\bar{X}	s.s	s.d	t	p
Evet	266	29,15	18,66	335	4,98	,000
Hayır	71	17,35	13,73			

* $p<.05$

Tablo 3.7.'de öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanının sosyal ağ kullanma değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ($t_{335}= 4,98, p=0,000$) olduğu görülmüştür. Sosyal ağ kullanan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları ($\bar{X} = 18,66$), sosyal ağ kullanmayan öğrencilerden ($\bar{X} = 13,73$) istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 3.8. Öğrencilerin Şahsi Bilgisayara Sahip Olma Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları

Şahsi Bilgisayar Sahipliği	n	\bar{X}	s.s	s.d	t	p
Evet	212	29,37	18,49	335	3,58	,000
Hayır	125	22,08	17,26			

* $p<.05$

Tablo 3.8.'de öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanının şahsi bilgisayara sahip olma değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ($t_{335}= 3,58, p=0,000$) olduğu görülmüştür. Şahsi bilgisayara sahip olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları ($\bar{X} = 18,49$), şahsi bilgisayara sahip olmayan öğrencilerden ($\bar{X} = 17,26$) istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 3.9. Öğrencilerin Konakladıkları Yerde veya Cep Telefonlarında İnternet Bağlantısına Sahip Olma Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları

İnternet Bağlantısı	n	\bar{X}	s.s	s.d	t	p
Evet	276	27,16	17,85	335	1,04	,296
Hayır	61	24,44	20,53			

*p<0,05

Tablo 3.9.'da öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanının konakladıkları yerde veya cep telefonlarında internet bağlantısına sahip olma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı t-testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ($t_{335}= 1,04, p=,296$) olmadığı görülmüştür.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre eğitim fakültesi öğrencilerinin büyük çoğunluğunun (%88,7) semptom göstermeyen internet kullanıcıları olduğu görülmüştür. Sınırlı semptom gösterenlerin oranı %10,1 iken patolojik internet kullanıcılarının oranı %1,2 olarak tespit edilmiştir. Ülkemizde aynı ölçeğin kullanıldığı diğer araştırmalara bakıldığında Bayraktar (2001)'in 12-17 yaş aralığındaki ergenlerle yapmış olduğu araştırma sonuçlarının bulgularıyla yakın özellikler göstermektedir. Bayraktar (2001), patolojik internet kullanıcılarını % 1.1 ve sınırlı semptom gösterenleri %11 olarak tespit etmiştir. Benzer sonuçlar Şahin (2011)'in çalışmasında da gözlenmiştir. İlköğretimde öğrenim gören öğrencilerin %84,5'i semptom göstermemiş; %14,2'si sınırlı semptom göstermiş; %1,3 ise internet bağımlısı olarak tespit edildiği sonucundan hareketle Türkiye'de aynı ölçekle yapılan araştırmalarda internet bağımlılık oranlarının paralel sonuçlar verdiği söylenebilir.

Bulgular sonucunda internet bağımlılık puanlarının cinsiyet değişkenine göre erkeler lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Benzer sonuçlar Bayraktar (2001), Cömert (2007), Tutgun (2009), Günüç (2009), İnan (2010), Üçkardeş (2010), Esen (2010), Şahin (2011), Aslan (2011), Döner (2011), Gençer (2011), Alaçam (2012), Bozkur (2013), Çetinkaya (2013), Toraman (2013), Zorbaz (2013)'in yaptıkları çalışmalarda da görülmüştür. Bu sonucun erkekler lehine olma sebebi erkek kullanıcıların teknolojiye ve internet bağımlılık nesnelere çevrimiçi oyun, çevrimiçi sohbet, çevrimiçi seks, çevrimiçi kumar gibi nesnelere olan aşırı ilgilerinden kaynaklı olduğu düşünülebilir.

Bulgular sonucunda öğrencilerin akademik başarı durumları ile internet bağımlılığı toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Benzer bulgular İnan (2010)'ın çalışmasında İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ile akademik başarı açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu durum artık internet kullanımının her düzeyden öğrenci için günlük yaşamın bir parçası olduğu düşünülebilir.

Bulgular sonucunda 4 saat ve üstü günlük internet kullanan öğrenciler ile yarım saat ve altı günlük internet kullanan, yarım saat ile 2 arası günlük internet kullanan ve 2 saat ile 4 saat arası

günlük internet kullanan öğrenciler arasında, 4 saat ve üstü günlük internet kullanan öğrenciler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Günlük internet kullanım durumuna göre, internet bağımlılığı düzeyinin 4 saat ve üstü günlük internet kullanan öğrencilerde en yüksek olduğu görülmektedir. Günlük ve haftalık internet kullanım süresi değişkenine göre internet bağımlılık düzeyini inceleyen birçok araştırma yapılmıştır. Şahin (2011), haftalık 35 saat ve yukarı internet kullanım süresine sahip olan kullanıcıların internet bağımlılığının daha yüksek olduğunu, Aslan (2011) günlük 5-9 saat ile 1-4 saat internette kalma süresi ile internet bağımlılığı ölçek puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu, Üçkardeş (2010) problemlili internet kullanımı olan öğrencilerin çoğunlukla haftada 40 ve üzeri internet kullandıklarını, Kaya (2011), öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin arttığını belirtmiştir. Bu sonuç, internet bağımlılığının günlük ve haftalık internet kullanım süresi açısından değerlendirildiğinde internet kullanım süresi arttıkça bağımlılık düzeyinin arttığı yönünde literatürdeki diğer çalışmaları da desteklemektedir (Bayraktar, 2001; Günüş, 2009; Döner, 2011; Alaçam, 2012; Doğan, 2013; Tutgun, 2009). İnternet bağımlılığının en güçlü yordayıcısı olarak bilinen internet kullanım süresinin bu sonuçları doğurması beklentileri doğrulamaktadır.

Bu araştırmanın bulguları sonucunda sosyal ağ kullanım durumunun internet bağımlılığı toplam puanlarını anlamlı derecede sosyal ağları kullananların lehine farklılaştırdığını göstermektedir. Bu durum sosyal ağların içinde sohbet, oyun gibi internet bağımlılık nesnelere de barındırmasıyla ve kullanıcıların buna bağlı olarak internet kullanım süresini artırmasıyla internet bağımlılığına teşvik olarak düşünülebilir. Bu konuda yapılan çalışmalar kısıtlı olmakla beraber sonuçlar paralellik göstermektedir (Kaya, 2011; Toraman, 2013). Fakat Doğan (2013) sosyal paylaşım ağı kullanım durumunun internet bağımlılığı puanlarında anlamlı bir farklılaşma görülmediğini tespit etmiştir.

Bulgular sonucunda şahsi bilgisayara sahip olma durumuna göre şahsi bilgisayara sahip olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları, şahsi bilgisayara sahip olmayan öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, internet bağımlılığının şahsi bilgisayara sahip olma değişkeni açısından değerlendirildiğinde şahsi bilgisayarlara sahip olanların olmayanlara göre daha fazla internet bağımlılığına eğilimli olduklarını belirten diğer araştırmaları desteklemektedir (Çakır vd., 2011; İnan, 2010; Özgün, 2011; Toraman, 2013). Şahsi bilgisayara sahip olma durumunun internete bağlanma noktasında sunduğu özgürlük düşünüldüğünde bu durumun beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

Bulgular sonucunda öğrencilerin konakladığı yerde veya cep telefonlarında internet bağlantısının olma durumuna göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Bu durum, Doğan (2013) ve Çalışgan (2013)'ün bulgularıyla paralellik göstermektedir. Bunun yanı sıra Şahin (2011) evinde internet bağlantısı olan öğrencilerin internet bağımlılığına yatkınlığının daha fazla olduğunu, Çakır vd. (2011) öğrencilerin toplam bağımlılık puanları evlerinde internet bağlantısının olup olmamasına göre internet bağlantısı olanların lehine

anamlı derecede farklılık gösterdiğini, Çetinkaya (2013) evlerinde internet bağlantısı olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamalarının olmayan öğrencilerden daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Konaklanılan yerde veya cep telefonlarında internet bağlantısının varlığının internet bağımlılık oranını arttıracığı düşünülse de artık günümüzün vazgeçilmez bir ögesi olan internetin varlığı olağan ve ciddi tehdit barındırmayan bir durum olarak düşünülebilir.

Öneriler

Bulgular ve tartışmalar doğrultusunda şahsi bilgisayara sahip olma, sosyal ağ kullanma ve bunlara bağlı olarak artan günlük internet kullanım süresinin artmasından kaynaklanan bağımlılık düzeyinin artması durumuna gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu önlemler, öğretmen adaylarının bilinçli internet kullanımı, internet kullanım süresini belirli düzeyde tutabilme konusunda gerekli bilincin sağlanması yönünde alınacak önlemlerdir. Bu doğrultuda bilinçlendirmenin üniversiteler tarafından yapılması ve öğretmen adaylarının bu bilinci içselleştirmesi gerekmektedir. Böylece öğretmen adaylarının mesleğe başlamalarıyla aynı bilinci kendi öğrencilerine de aktararak gerekli tedbirler sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Alaçam, H. (2012). *Denizli Bölgesi Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Görülme Sıklığı ve Yetişkin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ile İlişkisi*, Uzmanlık Tezi, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Denizli.
- Aslan, S. (2011). *Akademisyenlerde İnternet Bağımlılık Düzeyleri ve Buna Bağlı Oluşabilecek Sağlık Sorunları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Aydemir, C. (2005). *Elektronik Ticaret, İnternet ve Toplum*, Ed.: A. Tarcan, Anı Yayıncılık, Ankara, 146-160.
- Bayraktar, F. (2001). *İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bozkur, B. (2013). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bölükbaş, K. (2003). *İnternet Cafeler ve İnternet Bağımlılığı Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Caplan, S., Williams, D., Yee, N. (2009). Problematic Internet Use and Psychosocial Well-Being Among MMO Players, *Computers in Human Behavior*, 25(6), 1312–1319.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut : “İnternet Bağımlılığı”, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (22), 83-98.
- Chou, C. and Hsiao, M. C. (2000). Internet Addiction, Usage, Gratification, and Pleasure Experience: The Taiwan College Students' Case, *Computers & Education*, 35(1), 65-80.
- Christakis, D.A. (2010). Internet addiction: a 21st century epidemic?, *BMC Medicine*, 8(61), 1-3.
- Cömert, I.T. (2007). *İstanbul'da Yaşayan 18-28 Yaş Arası Üniversite Öğrencilerinin İnternet ve Madde kullanımlarının İlişkilendirilmesi*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.

- Çakır, Ö., Ayas, T., Horzum, M.B. (2011). Üniversite Öğrencilerinin İnternet ve Oyun Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44 (2), 95-117.
- Çalışgan, H. (2013). *İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Siber Zorbalık*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetinkaya, M. (2013). *İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- DDK (Devlet Denetleme Kurulu), (2014/2). *Madde ve Diğer Bağımlılıklar ile Mücadele Kapasitesinin ve Bu Bağlamda Türkiye Yeşilay Cemiyetinin Değerlendirilmesi*, Ankara, 826.
- Doğan, A. (2013). *İnternet Bağımlılığı Yaygınlığı*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Doruk, D. (2007). *Öğrenme İsteksizliğinin İnternet Kullanımıyla İlişkilendirilmesi (Ergen Boyutunda)*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Döner, C. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- DSM IV (Diagnostic and Statistical Manual), (2005). *Mental Disorders*, Washington, 886.
- Ekici, A. (2002). Aziz Antonius'un Baştan Çıkarılması: Bir Kötü Alışkanlık Olarak İnternet, *Cogito Dergisi*, 30, 227-235.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-Sosyal Değişkenlerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gençer, S.L. (2011). *Ortaöğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Durumlarının İnternet Kullanım Profilleri ve Demografik Özelliklere Göre Farklılıklarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Gönül, A.S. (2002). Patolojik İnternet Kullanımı (İnternet Bağımlılığı/Kötüye Kullanımı), *Yeni Symposium*, 40(3), 105-110.
- Grant, J.E., Potenza, M.N., Weinstein, A., Gorelick, D.A. (2011). Introduction to Behavioral Addictions, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3164585/>. [Erişim Tarihi: 17/03/2014].
- Greenfield, D.N. (1999). Psychological Characteristics of Compulsive Internet Use: A Preliminary Analysis, *CyberPsychology & Behavior*, 403-412, <http://online.liebertpub.com/doi/abs/10.1089/cpb.1999.2.403>. [Erişim Tarihi: 12/03/2014].
- Griffiths, M. (2000). Does Internet and Computer "Addiction" Exist? Some Case Study Evidence, *CyberPsychology and Behavior*, 3(2), 211-219.
- Günüç, S. (2009). *İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Demografik Değişkenler ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması (TUİK)*, (2013). <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13569>. [Erişim Tarihi: 25/01/2014].
- İnan, A. (2010). *İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- İnanlı, T. ve Akyol, İ. (2001). *Bilgisayar Kullanımı ile İlgili Sağlık Sorunları*, Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 10(3), <http://www.ttb.org.tr/STED/sted0301/3.html>. [Erişim Tarihi: 02/01/2014].
- Işık, U. (2007). *Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri ve İnternet Bağımlılığı*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Jiang, Q. (2014). Internet Addiction Among Young People In China: Internet Connectedness, Online Gaming and Academic Performance Decrement, *Internet Research*, 2-20, <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=17103415&show=abstract> [Erişim Tarihi: 15/03.2014].
- Kaya, A. (2011). *Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağ Sitelerini Kullanım Durumları ve İnternet Bağımlılığı Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kurtaran, G.T. (2008). *İnternet Bağımlılığını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Pratarelli, M.E., Browne, B. L., Johnson, K. (1999). The Bits and Bytes of Computer/Internet Addiction: A Factor Analytic Approach, *Behavior Research Methods, Instruments & Computers*, 31(2), 305-314.
- Seo, M., Kang, H.S., Yom, Y.H. (2009). Internet Addiction and Interpersonal Problems in Korean Adolescents, *Computers, Informatics, Nursing*, 27(4), 226-233.
- Sevindik, F. (2011). *Fırat Üniversitesi Öğrencilerinde Problemlerli İnternet Kullanımı ve Sağlıklı Yaşam Biçimini Davranışlarının Belirlenmesi*, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Shapira, N.A., Lessig, M.C., Goldsmith, T.D., Szabo, S.T., Lazoritz, M., Gold, M.S., Stein, D.J. (2003). Problematic Internet Use: Proposed Classification and Diagnostic Criteria, *Depression and Anxiety*, 17, 207-216.
- Şahin, M. (2011). *İlköğretim Okulu Öğrencilerindeki İnternet Bağımlılığı*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TDK (Türk Dil Kurumu), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.533ebd488c68f9.58684403. [Erişim Tarihi: 04/04/2014].
- Toraman, M. (2013). *İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile İlişkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Tutgun, A. (2009). *Öğretmen Adaylarının Problemlerli İnternet Kullanımlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Üçkardeş, E.A. (2010). *Mersin Üniversitesi Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığının Değerlendirilmesi*, Uzmanlık Tezi, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, Mersin.
- WHO, <http://www.who.int/en/>, [Erişim Tarihi: 20/04/2014].
- Wintage, P. (2000). *İnternet*, Çev.: S. İkiz, Ajans-Türk Matbaacılık, Ankara, 45.
- Yalçın, C. (2003). Sosyolojik Bir Bakış Açısıyla İnternet, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27 (1), 77-89.
- Yalçın, N. (2006). İnterneti Doğru Kullanıyor muyuz? İnternet Bağımlısı mıyız? Çocuklarımız ve Gençlerimiz Risk Altında mı?, *9-11 Şubat Pamukkale Üniversitesi Bilgi Teknolojileri Kongresi IV Akademik Bilişim 2006 Bildiriler Kitabı*, Denizli, 585-588.
- Yellowlees, P.M., Marks, S. (2007). Problematic Internet Use or Internet Addiction, *Computers in Human Behavior*, 1447-1453, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563205000439>. [Erişim Tarihi: 15/04/2014].
- Yıldız, M.C., Bölükbaş, K. (2005). *İnternet Kafeler, Gençlik ve Sosyal Sapma*, İnternet ve Toplum, Ed.: A. Tarcan, Anı Yayıncılık, Ankara, 38-54.

- Yılmaz, D. (2010). *Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalına Başvuran Çocuk ve Ergenlerde Bilgisayar Oyunu ve İnternet Kullanımı İle Utangaçlık ve Sosyal Fobi İlişkisinin İncelenmesi*, Uzmanlık Tezi, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Bursa.
- Young, K.S., Yue, X.D., Ying, L. (2011). Prevalence Estimates and Etiologic Models of Internet Addiction, *Internet Addiction: a Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Ed.:K.S. Young, C.N. Abreu, Wiley & Sons, New Jersey, 3-18.
- Young, K.S. (1996). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder, *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K.S. (1998). <http://netaddiction.com/internet-addiction-test/>. [Erişim Tarihi: 01/02/2014].
- Young, K.S., Rodgers, R.C. (1998). The Relationship Between Depression and Internet Addiction, *CyberPsychology & Behavior*, 1(1), 25-28.
- Zorbaz, O. (2013). *Lise Öğrencilerinin Problemleri İnternet Kullanımının Sosyal Kaygı ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.